

Bez obzira na naš stav o tome, ostaje nepobitna činjenica da je Nikola Šop jedan od naših rijetkih prevodilaca s latinskog jezika koji je latinskim autorima pristupao po najprije pjesničkim sredstvima i koji je uvijek nastojao da prijevod ne bude samo točan nego da bude i pjesma.

Zanimljivo je da kod Nikole Šopa, premda je i sam pjesnik sa nekoliko zbirki pjesama, nećemo naći „vidljiv“ gotovo nijedan motiv iz antike (poput onih u Vidrića, na primjer). No čitajući njegovu poeziju kojoj pripadaju atribute: sjeta, samoća, pomirljivost, jednostavnost, bukolički ugođaj, – mogu se katkada naslutiti daleki odjeci rimske elegije i razumjeti zašto je Nikola Šop prevodio upravo Horacija, Tibula, Propercija...

Damir Salopek

LOGOSOV IZDAVAČKI PROGRAM

4. siječnja 1982. objavila je u „Slobodnoj Dalmaciji“ splitska izdavačka kuća **Logos** nacrt izdavačkog plana za 1982. i program dugoročne izdavačke orijentacije. Osobitost ove prezentacije leži već u samom njenu objelodanivanju, jer su zaista rijetka izdavačka poduzeća koja na ovaj način, javno i pred svima, iznose svoje zamisli, njihova obrazloženja i poziv na javnu raspravu. Ima li boljeg puta od ovakva neposrednog obraćanja budućim čitaocima i suradnicima ako **Logos** želi, kao što se navodi u uvodniku: „...da se postavi kao jugoslavenski izdavač ... čiji program hoće biti dio zbiljskih potreba i tako pribiranje dalekosežnih nastojanja naše sredine ... a znak prepoznavanja znanstveno, obrazovno, literarno i idejno vrijedna knjiga organizacijom distribucije i cijenom čitaocu dostupna.“? Ono, međutim, što na neki način zapanjuje jest program dugoročne izdavačke orijentacije. Preko čitave stranice u osam stupaca navedeno je gotovo sedamsto naslova koji su unutar tri programa – znanstvenog, književnog i općeg – raspoređeni u pedesetak biblioteka. Ako bismo zaključivali prema nacrtu izdavačkog plana za 1982, u kojem je navedeno pedesetak naslova, to bi značilo da bi se zacrtani program u potpunosti realizirao kroz petnaestak godina. Teško je proricati kakva će biti dinamika izdavanja, ali je lakše posumnjati u to da će ona biti kraća, pogotovo ako se uzme u obzir „težina“ pobrojanih naslova. To su, naime, velikim dijelom najveća imena svjetske znanosti i književnosti. No vrijeme će pokazati da li su snage, koje su bile smjele toliko mnogo usuditi se, dovoljne i dobro raspoređene da sva ta izdanja i ostvare.

Posebno nas, međutim, zanimaju ona djela koja pripadaju klasičnoj grčkoj i rimskoj književnosti, odnosno grčkom i latinskom jeziku. Predočena izdanja mogli bismo podijeliti u tri grupe: prijevodi, monografije i rječnici. Najviše ih je uvršteno u znanstveni program, a autori su redom filozofi. Predviđeni su prijevodi Aristotelova *Organona*, *Politike*, *Metafizike* i *Fizike*, Platonove *Države*, Heraklitovih *Fragmenata*, Augustinove *Božje države* i Plotinovih *Spisa*. U seriji monografija, osim spomenutih autora, izašli bi još: Parmenid, Demokrit i Sokrat. Od rječnika tiskali bi se: Petračićev *Grčko-hrvatski rječnik*, *Grčko-hrvatski* i *Latinsko-hrvatski rječnik filozofije* i *Latinsko-hrvatski rječnik prava te monografije o grčkom i latinskom jeziku*. U okviru književnog programa tiskale bi se Ovidijeve *Metamorfoze*, Sapfine *pjesme*, *Antologija latinske poezije*, te Eshilove i Sofoklove *tragedije*.

Iz navedenog popisa očita je namjera **Logosa**, a to je osobitost većeg dijela predloženih naslova i s ostalih znanstvenih i književnih područja, da izdaje najveća imena svjetske znanosti i književnosti. Odabir djela grčkih filozofa zaista je reprezentativan premda bismo mogli požaliti što redakcija nije ponudila više naslova kod nas još neprevedenih djela. Čini nam se da bi u sadašnjoj konstelaciji prevodilačkih snaga i izdavačkih sredstava takva orijentacija bila korisnija.

Pozdravili bismo *monografije o grčkom i latinskom jeziku* i spomenute *rječnike*, osim Petračićeva *Grčko-hrvatskog rječnika*. Ako se u nedostatku takva suvremenog

opsežnijeg rječnika već poseglo za reprintom, onda po svom kvalitetu to može biti jedino Senčev *Grčko-hrvatski rječnik*. Potpuno nam se, međutim, čini promašenim objavljivanje pretisaka, pogotovo onih iz prošlog stoljeća. Takvi su već tiskani Platonov i Ksenofontov *Simpozij* (1897), Demostenovi *Izabrani govori* (1914) i *Antologija stare lirike grčke* (1916), te predviđene Ovidijeve *Metamorfoze*. Jedan izdavački program koji pretendira na najviši kvalitet ne može zasnivati svoju orijentaciju na reprintima, naročito ne s područja književnosti gdje u rasponu od jezika do senzibiliteta suvremenog čitaoca nekad odlični prijevodi ne mogu danas više zadovoljiti naše zahtjeve. Radovalo bi nas kad bi Logos uspostavio direktniju suradnju s prevodiocima s grčkog i latinskog jezika, koja bi u okviru možda malo realnijeg programa mogla dati vidne i vrijedne rezultate.

Na kraju nešto o oblicima naših riječi uzetih iz klasičnih jezika. Bez obzira na poneku nedosljednost u transkripciji, i tradicija i važeće pravopisne norme ustalile su te oblike, a oni ne samo da se sada mijenjaju, nego su sastavljači predočenog programa u tome i nedosljedni. Čemu u istom tekstu pisati *Aristoteles*, *Perikles*, *Parmenides*, *Sokrates*, *Plotinos* i *Augustinus* uz postojeće i općeprihvaćene oblike Aristotel, Plotin itd; čemu *filosofija* uz filozofiju, metafiziku i fiziku? Ako se biblioteka zove *oikonomia* zašto njena zbirka ima naslov *studia oeconomica* ili druga *oeconomica politica*, što se jedino može prevesti sa „ekonomska“ (ili kako hoće sastavljači programa – „ekonomijska“) „politika“, a vjerojatno bi se htjelo da znači „politička ekonomija“. Isto tako i biblioteka *politeia* ima svoju zbirku *studia politica*. U ovom miješanju transkripcija, čas s grčkog čas s latinskog, najgore je prošla jedna od udarnih biblioteka koja nosi naziv biblioteka *filosofia*. Grčki oblik *φιλοσοφία*, lat. *philosophia*, može u hrvatskom ili srpskom biti samo filozofija ili filosofija, kao što je samo Dalmacija a ne *Dalmacia*. Što bi pak trebalo da znače izrazi *metodologika*, *genealogika*, *anthropologika* i *psihologika*, znaju samo sastavljači. Sufiks *-logika* ne može biti zamjena za *-logija* ni u semantičkom ni u gramatičkom smislu. Drugo su supstantivirani pridjevi fizika, matematika pa i sama logika, koji su se osjećali kao imenice već u antici, a drugo su imenice složene s pomoću sufiksa *-logija*. Tvoriti nove supstantivirane pridjeve sufiksom *-logika* nakaradno je i suvišno.

Damir Salopek

latina et graeeca viva

117

LATINŠTINA NAŠA SVAGDAŠNJA XVIII

O SANCTO SIMPLICUS!

Quam diu etiam furor iste tuus nos eludet?

Pripremio sam opet nove materijale za ovaj broj prema akcionom i operativnom djelovanju. Tu je ogromna potencijala!

Htio bih pokazati kako neki mudrijaši bezobrazno i bez ikakva kriterijuma naopako citiraju, a često i bez veze, neke latinske misli i stihove velikih latinskih pjesnika smatrajući da mi, koji to čitamo, ili slušamo, baš ništa ne znamo. Odakle im samo takva drskost?

Evo nekoliko ovakvih „bisera“!